

ฐานข้อมูล

ภูมิปัญญาท้องถิ่น / ปราชญ์ชาวบ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งต่อ

ตำบลทุ่งต่อ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

คำนำ

*****

ศาสนา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งที่มีควมคู่มากับสังคมไทย และสิ่งเหล่านี้ ถือเป็นมรดกที่สำคัญของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ ความภาคภูมิใจ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของคนในท้องถิ่นที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู เผยแพร่ สืบสานสิ่งเหล่านี้สืบไป

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งต่อ ได้เล็งเห็นความสำคัญ ในการส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบสานสิ่งเหล่านี้ไม่ให้สูญหาย ดังนั้นจึงได้จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน เกี่ยวกับศาสนาวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เด็กและเยาวชน ประชาชนได้เห็นความสำคัญ อันจะเป็นส่วนที่จะช่วยสืบสานให้คงอยู่คู่ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำนักปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งต่อ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้น ๆ ต่อไป

ความหมายและประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (local wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้าน คิดขึ้นได้เองและนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม กับยุคสมัย ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนา แก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระ และแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. ด้านเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิค ด้านการเกษตรกับเทคโนโลยีโดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองใน สภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหการเกษตร เป็นต้น

๒. ด้านหัตถกรรม หมายถึง งานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักร เป็นองค์ประกอบในการผลิต

๓. ด้านการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคน ในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. ด้านอุตสาหกรรม หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบในการผลิตโดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านบริการ

๖. ด้านศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษา ถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท ๗

๘. ด้านอื่น ๆ หมายถึง ด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอน ทางศาสนา และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและ สิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวช เป็นต้น

ฐานข้อมูลกลุ่มอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ (พิธีกรรมทางศาสนา)

ประกอบด้วย

๑.นางนุกูล คงจริง

อยู่บ้านเลขที่ ๙ หมู่ที่ ๘ ตำบลทุ่งต่อ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม (สาขาคนตรี)

ประกอบด้วย

๑.นายจ๋าม สมจิตร

อยู่บ้านเลขที่ ๙ หมู่ที่ ๒ ตำบลทุ่งต่อ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแพทย์แผนไทย

ประกอบด้วย

๑.นายอำนาจ วรรณบวร

อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลทุ่งต่อ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม (งานจักสาน)

ประกอบด้วย

๑.นายครั้น จันทร์หอม

อยู่บ้านเลขที่ ๘๓/๓ หมู่ที่ ๑ ตำบลทุ่งต่อ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ (อาหารไทย)

ประกอบด้วย

๑.นางผ่อง สวัสดิ์

อยู่บ้านเลขที่ ๒๐๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งต่อ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม

ประกอบด้วย

๑.นายสุรพล มายูร

อยู่บ้านเลขที่ ๑๙๙ หมู่ที่ ๒ ตำบลทุ่งต่อ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง